

Georgette Hage-Noël pionierde bij Vrouwenkorps KNIL

‘God save the Queen, ik ben weg!’

Opvallend. Dat is de gedrevenheid waarmee de jonge Georgette Noël zich per se aan wil sluiten bij de eerste ambulancegroep die meteen na de bevrijding naar Nederlands-Indië ging. Haar grootste drijfveer? “De liefde”, antwoordt ze onomwonden. Daarmee doelend op haar verloofde die ook deel uitmaakt van de groep. Maar ook de liefde voor het land, de mensen en niet te vergeten haar vak. De al geruime tijd gepensioneerde apotheker (88) koestert warme herinneringen aan haar jaren in de tropen.

Door: Janke Rozemuller

Foto's: privécollectie Georgette Hage-Noël

Georgette Noël wordt in 1921 geboren in Roermond. Haar moeder komt uit een tamelijk welgestelde familie, haar vader is een Belgische vluchteling uit de Eerste Wereldoorlog. “Hij heeft in gevangenschap gezeten bij de Duitsers en moest in de zoutmijnen werken. Toen mijn vader terugkwam in Brussel vond hij een leeg huis: kind weg, vrouw weg. Mijn moeder was met mijn oudste zus naar Nederland gevlucht. Mijn vader is ze toen te voet gevolgd. Er was een afscheiding van elektrische draad tussen België en Nederland en daar is hij met hulp doorheen gekropen.” Belgische vluchtelingen wacht geen warm welkom in Nederland. “Wij waren asielzoekers, zeker weten. En we werden ook zo behandeld door de familie van mijn moeder. Mijn vader kreeg een minderwaardig baantje binnen het familiebedrijf en dus ook een minderwaardig inkomen. Hij was ingenieur nota bene! Hoe ze het gerooid hebben? Respect voor die ouwelui daarboven.” Vader en moeder Noël krijgen vier dochters die allemaal een studie mogen volgen. Dat is niet heel gebruikelijk op dat moment. “Mijn moeder was voor die tijd een tamelijk moderne en vrij-

■ Georgette Hage-Noël tijdens de wekelijkse polikliniek in een kampong, Nieuw-Guinea 1945.

denkende vrouw. Ik vond het zalig dat ik farmacie mocht gaan studeren. Mijn oudste zus is meester in de rechten geworden en de twee anderen zijn apothekersassistente geworden.”

Ambulancegroep

Eind januari 1945 worden alle Roermondse burgers door de Duitsers geëvacueerd. Het gezin Noël komt terecht in Borne, waar de dan 23-jarige Georgette apothekersassistente bij een huisarts wordt. Via via bereikt haar het bericht dat de ambulancegroep waar zij

mee naar Nederlands-Indië wil op het punt staat te vertrekken. Die ambulancegroep is een initiatief van een chirurg van het Sint Elisabeth Ziekenhuis in Tilburg, waar haar verloofde op dat moment in opleiding is. “Die man, de chirurg Hallewas, had een vooruitziende blik. Hij voorzag dat er in Indië na de bevrijding van de Japanners een enorme behoefte zou zijn aan medisch personeel. Hij verzamelde nog een chirurg, een internist, een fysiotherapeut, een aanstaande apotheker – dat was ik dan, verschillende verpleegsters en

■ Georgette Hage-Noël vlak voor haar demilitarisatie, Nederland 1948, en in 2008.

een analist. We waren ongeveer met z'n tienden. Een soort Artsen Zonder Grenzen *avant la lettre*."

Met heel veel moeite, doorzettingsvermogen en ook een beetje geluk weet ze uiteindelijk de groep te bereiken in Engeland. Maar nog belangrijker: er volgt een hereniging met haar verloofde Co Hage, die ze zelf steevast alleen bij de achternaam noemt. "Hage kreeg de opdracht twee dagen lang in Londen te blijven om deze juffrouw helemaal officieel aan te kleden, dus wij naar allerlei militaire winkeltjes voor een uniform dat wél paste. Ik ben in Londen beëdigd als eerste luitenant van het Vrouwenkorps KNIL. Ik werd meteen officier, omdat ik een universitaire graad had. Dus na twee dagen stond ik een groep te commanderen in het militaire trainingskamp Wolverhampton. Ik wist van toeten nog blazen."

Op de vraag waar ze als jonge vrouw de moed vandaan haalde om in haar eentje achter de groep aan te gaan, antwoordt ze onmiddellijk: "De liefde. De liefde was aanleiding dat ik bij de ambulancegroep kwam. Maar het idee om naar Indië te gaan om mensen te helpen was er door mijn verloofde ingebakken, want hij was daar geboren. Ik zei: 'Natuurlijk ga ik met je mee naar

Indië om de mensen te helpen.' *Voilà!* Mijn ouders wisten van niks, dus op een gegeven moment heb ik een briefje geschreven met de tekst: 'God save the Queen, ik ben weg'."

Huwelijk

Op 5 mei 1945 vertrekt eerste luitenant Georgette Noël met het ms *Rangitata* vanuit Liverpool via Panama en Nieuw-Zeeland naar Australië. Daar komt ze, samen met haar verloofde en ruim driehonderd jonge mannen en vrouwen, op 24 juni aan. In afwachting van de capitulatie van Japan gaat het stel in Australië aan de slag. Ondertussen weten de twee de papieren voor hun huwelijk rond te krijgen. Precies een maand na aankomst trouwen ze. "Ik had natuurlijk alleen maar een uniform, nou dat vonden wij niet leuk. Ik was ooit in een winkel geweest voor een bruidsjurk. Een week voor ons trouwen liep ik door Brisbane en daar kwam een juffrouw naar me toe die zich mij blijkbaar kon herinneren. Ze zei: 'Er zijn jurken binnen.' Dus op het laatste moment had juffrouw Noël een bruidsjurk. Met een sluier van een vriendin die in Londen was getrouwd. Na ons trouwen werden we weer gescheiden, want Hage werd in augustus, na de capitulatie van Japan,

overgeplaatst naar Nieuw-Guinea." Georgette Hage-Noël volgt haar man korte tijd later. Het echtpaar krijgt een eigen huisje in een kamp in het binnenland bij Hollandia. "We leefden niet achter prikkeldraad hoor, het waren kleine dorpjes met alleen maar militairen, zonder winkels, zonder zwembad, zonder bioscoop, zonder iets. Ons huis was een heel primitief hutje waarin aan de voorkant een gat zat, dat was de entree, en opzij was er nog een gat en dat was het raam. Omdat we gehuwd waren en toch wat privacy wilden, kregen we een groen lapje voor het raam en een groen lapje voor de voordeur. En verder hadden we een legerbed, één kist om op te zitten en één kist als tafeltje. Nou, *c'est ça!* We waren heel tevreden. We aten in de officiersmess, dus we hoefden nooit te koken. Dat was voor mij een heel geluk, ik heb het ook nooit fatsoenlijk geleerd. We werkten hard, van 's morgens zeven tot 's avonds zeven, maar ook vol enthousiasme."

Fantasierijk

"Ik werd hoofd van de farmaceutische dienst voor heel Nieuw-Guinea, voor Biak, Sorong, noem maar op. Ambon, Morotai, de hele omgeving. Toen de Amerikanen weggingen, moest ik alles

van hen overnemen. Dus ziekenhuizen, farmaceutische voorraden, potten en pannen voor ziekenhuizen, je kunt het zo gek niet bedenken." Haar personeel bestaat grotendeels uit Japanse krijgsgevangenen. "Die moesten voor mij aantreden, in het gelid gaan staan en buigen. Dat waren ze natuurlijk niet gewend, maar ze deden het wel. Ze moesten wel, anders kregen ze straf. Niet van mij hoor, van de Japanners zelf. We hebben één keer aangegeven dat er een pakje sigaretten was gestolen. Daar heeft zo'n jongen twee of drie dagen voor op z'n knieën moeten zitten. Om te boeten. Daarna hebben wij nooit meer iets gezegd, als er al eens iets was."

De jonge luitenant houdt er een nogal eigenzinnige aanpak op na. "Wat wij aan geneesmiddelen nodig hadden, 'kocht' ik van de Amerikanen. Ik had niet echt een budget, dus op een gegeven moment was ik buitengewoon veel aan het stelen. Dat had ik in de oorlog ook geleerd. Dus ik zei: 'Jongens, haal die goedangs (magazijnen; red.) leeg en niks zeggen.' Totdat ik op het matje werd geroepen bij de schout-bij-nacht. Hij zei: 'Hage, wat heb je nou toch weer gedaan? Je hebt veel teveel meegenomen.' Röntgentoestellen, typemachines, noem maar op, lakens, slopen. We hadden niks, dus dat hadden we toch nodig? Nou, toen moest de legercommandant bijbetalen. Wat kon mij dat schelen?"

In Nieuw-Guinea worden ook vaak Papoea's behandeld. "Dan gingen we op tournee naar de verschillende kampings met zo'n prauw. Die mensen hadden allemaal huidziektes en daar had ik dan wat smeersels voor. Het was erg primitief. In het ziekenhuis moest ik oogdruppels hebben, die waren giftig, maar dacht je nou dat er druppelflesjes waren? Dus die maakte ik van bierflesjes. Etiketten waren er ook niet, dus gebruikte ik iets anders dat plakte en daar tekende ik allemaal doodskoppen op. Je moest fantasierijk zijn."

Overgeplaatst

Na een jaar, rond december 1946, wordt het echtpaar Hage overgeplaatst van Nieuw-Guinea naar Java. "Bijna iedereen was toen overspannen door het keiharde werken en het dreigende malariagevaar. Broodmager waren we ook. Ik tenminste wel van het werken en de warmte." Het echtpaar zou naar

Bandoeng gaan, maar onderweg werd anders besloten. "We werden in Batavia al uit het vliegtuig gehaald, daar waren we meer nodig."

Georgette Hage-Noël wordt in Batavia verantwoordelijk gesteld voor een laboratorium waar ze geneesmiddelen moet controleren die door een groot-handel zijn geïmporteerd. "Dat deed ik heel graag. Als rechterhand had ik de vrouw van een hoogleraar die nog nooit van scheikunde had gehoord. Maar die heb ik zover gekregen dat ze voor mij metingen kon doen. Het was dus weer een beetje primitief, maar wel minder dan in Nieuw-Guinea. Ook iets saai

in 1945 weggang, was alles kapot. Ons huis was kapot, in Roermond was heel veel kapot. Nu functioneerde alles weer. Er reden weer treinen, er reden weer auto's. Ik denk overigens dat ik een van de eersten was die als vrouw autoreed in 1950, een van de eersten die een lange broek aan durfde, want dat was voor meisjes *not done*."

Georgette Hage-Noël vertelt dat zij en haar man met heel veel liefde in Nieuw-Guinea en Indië hebben gewerkt. "Er was altijd het verlangen om terug te gaan. Mijn man heeft dat in 1957 ook daadwerkelijk gedaan. Dat was kort na het ongeluk met de

■ Papoeakinderen omringen Georgette Hage-Noël en haar echtgenoot Co Hage tijdens een tournee langs verschillende kampings.

daardoor, zou je kunnen zeggen." Na drie jaar zet ze een punt achter haar carrière bij het Vrouwenkorps KNIL. "Ik ben in 1948 naar Nederland heen en weer gevlogen en ben toen gedemilitariseerd. Ik had wel langer in dienst kunnen blijven, maar ik dacht: ik ga er meteen maar uit, dan kijk ik later wel verder. Ik wilde mijn apothekerstitel. Ik had al aan de prof in Leiden geschreven: luister, ik doe hier zo'n verantwoordelijk werk, ik weet meer dan jullie, geef me dat briefje zo maar. Mooi niet, hij wilde dat ik naar Nederland kwam."

Terugkeer

Na de soevereiniteitsoverdracht in 1950 keert het echtpaar terug naar Nederland. "Het land was veranderd. Toen ik

Neutron (zie ook pag. 44 t/m 47; red.). Hij wilde terug om de gewonden te helpen. Eigenlijk was mijn man dus een veteraan met een missie avant la lettre. Ik was graag met hem meegegaan, maar dat kon niet omdat ik zwanger was." Ze krijgt uiteindelijk drie kinderen, is daarnaast werkzaam bij verschillende apotheken en heeft van 1972 tot aan haar pensionering in 1986 haar eigen apotheek. Haar man Co Hage wordt plastisch chirurg. Hij overlijdt al op jonge leeftijd. Later brengt zijn weduwe nog verschillende bezoeken aan Indonesië. "Vergeet niet dat onze Indië-tijd een tijd van kameradschap was. Allemaal jonge mensen die honderd procent stonden achter wat ze daar deden."